

מגילת היזיסוד: סוד הכתובה והלשון הארמית

מבוסס על שיעורו של הרב אייל גריינר

מעבר למסמך המשפטי • הלב הפועם של החופה

שבירת הכוס"

"הרי את
מקודשת לי

הליכה לחופה

העמק המבין
של החופה

קריאת הכתובה

- כולם ממתנים שהשלב הזה יסתיים.
- החתן והכלה לוקחים פסק זמן.
- הקורא נאבק בארמית קשה ללא פיסוק.

מדוע אנו משמרים טקס שנתפס כהפסקת
פרסומות באמצע הרגע המרגש בחיינו?

השפה

מדוע מתעקשים על
ארמית שאינה
מובנת לזוג ולקהל?

המעמד

למה קוראים אותה בקול
אם אף אחד לא באמת
מקשיב?

המהות

מה עומד בבסיס
המחלוקת התלמודית בין
רבי מאיר לרבי יהודה?

המקור

האם הכתובה היא
מדאורייתא (מהתורה) או
מדרבנן (תקנת חכמים)?

ארבע חידות תחת החופה

הסיבות השטחיות (ומדוע הן קורסות)

הפירכה: פעמים רבות חתמו כבר לפני החופה, ולעיתים קרובות כלל לא מקשיבים (אור זרוע).

הפירכה: החתן ממילא אינו מבין מילה בארמית!

הפירכה: אפשר פשוט לתת דרשה יפה או לשיר שיר! קריאת הכתובה היא לשום טעם (הרב הרשקוביץ, עמילה דהילולא).

הטענה: כדי שהעדים ידעו על מה חותמים (מהר"י מינץ).

הטענה: כדי שהחתן יכיר את חיוביו (שבות יעקב / שיבת ציון).

הטענה: ליצור הפסק הלכתי בין ברכות הקידושין לנישואין (רש"י / ערוך השולחן).

המסקנה: חייבת להיות משמעות פנימית ומהותית לעצם הקריאה, מעבר לפונקציונליות הטכנית.

מחסום השפה: מדוע לא לתרגם?

לאורך השנים, עלו הצעות לתרגם את הכתובה לעברית או אנגלית כדי שתהיה מובנת.

"קלך מדרך זו... הנוסח הארמי המקובל עלינו שקבעו רבותינו הקדמונים, והם דקדקו יפה יפה."
הרב ראטה, קול מבשר
(דחה ניסיונות תרגום של הרבנות הראשית)

The signatories in coordination with the signatories of the...
The signatories in coordination with the signatories of the...
The signatories in coordination with the signatories of the...

Signature

גדולי ישראל התעקשו: אי-ההבנה אינה באג במערכת – היא חלק מהותי מהסוד.

שורש המסמך: דאורייתא או דרבנן?

ההסבר: לא מדובר בוויכוח היסטורי מתי תוקנה הכתובה, אלא בוויכוח מושגי על מהותה הפנימית של הכתובה. המושגים דאורייתא ודרבנן מייצגים שני כוחות שונים הפועלים בחופה.

שאלת היסוד של הירושלמי

התלמוד הירושלמי (כתובות ה', א') מציב שאלת יסוד על הפסיכולוגיה של הנישואין.

הרי כל התחייבות כספית נובעת מתמורה שאדם מקבל.
כאשר חתן מוסיף מרצונו כסף על סכום הכתובה הבסיסי – על מה בדיוק הוא משלם?

במילים אחרות: מהו הרווח האמיתי שאדם מקבל מעצם הנישואין?

ארבעת המניעים לנישואין

(סינון הירושלמי)

גופניות
(תשמיש)

נדחה: הערך אינו נשמר
לאורך זמן כעילת התחייבות.

ייחוס ומשפחה
(להתייחס)

נדחה: את הייחוס הוא קונה
כבר בשלב האירוסין.

רכוש
(קניין)

נדחה: גם זה
נקנה קודם לכן.

כדי שתתרצה ולא תחזור בה

ההסבר: הסיבה היחידה שעומדת במבחן היא
האישה עצמה. הבעל מוסיף כדי שהיא
תרצה את הקשר.

התובנה: נישואין אינם אמצעי להשגת מעמד, גוף או כסף.
המטרה היא עמידת בני הזוג במרכז, ברצון הדדי מוחלט.

סוד הזוהר: הכתובה כלוחות הברית

ספר הזוהר מקביל את מעמד החופה והכתובה למתן תורה ולוחות הברית.

לוחות ראשונים: התורה האידיאלית, השמימית. מקבילה לסטטוס הבתולה בכתובה – שלמות – שלמות שטרם פגשה את מורכבות העולם.

השבירה: המפגש ההכרחי של הרוח הטהורה עם החומר יוורירמר יוצר שבר. אי אפשר לחיות באידיאל המוחלט.

לוחות שניים: המציאות הארצית, הניתנת ליישום ולשימור. חיי עולם נטע בתוכנו.

הכתובה מקפיאה את רגע הראשית.
היא זכר לאידיאל השמימי בתוך חיי המעשה.

המטריצה של שני העולמות

המחלוקת בין ר' מאיר לר' יהודה אינה טכנית –
היא משקפת את חיבור העולמות.

עולם המציאות (מלכות/נקבה)

- **תורה:** תורה שבעל פה (לוחות שניים)
- **תוקף:** דרבנן
- **התנא:** רבי יהודה - שלא תהא קלה
בעיניו להוציאה.

תפקיד הכתובה להגן על העתיד המעשי
והיומיומי בתוך המציאות ההנצתית
ההמשכית.

עולם האידיאל (תפארת/זכר)

- **תורה:** תורה שבכתב (לוחות ראשונים)
- **תוקף:** דאורייתא
- **התנא:** רבי מאיר - כל הפוחת מ-200
הרי זו בעילת זנות.

תפקיד הכתובה לשמר את הקדושה
והשלמות המקורית.
כל הפחתה היא פגימה באידיאל.

כוחה של חוסר ההבנה: סוד הלשון הארמית

המהר

המהר"ל (תפארת ישראל, י"ג) מסביר
שהארמית אינה לשון רגילה, אלא
שפה עליונה הקשורה לעולם הבא.

ייגר שהדותא

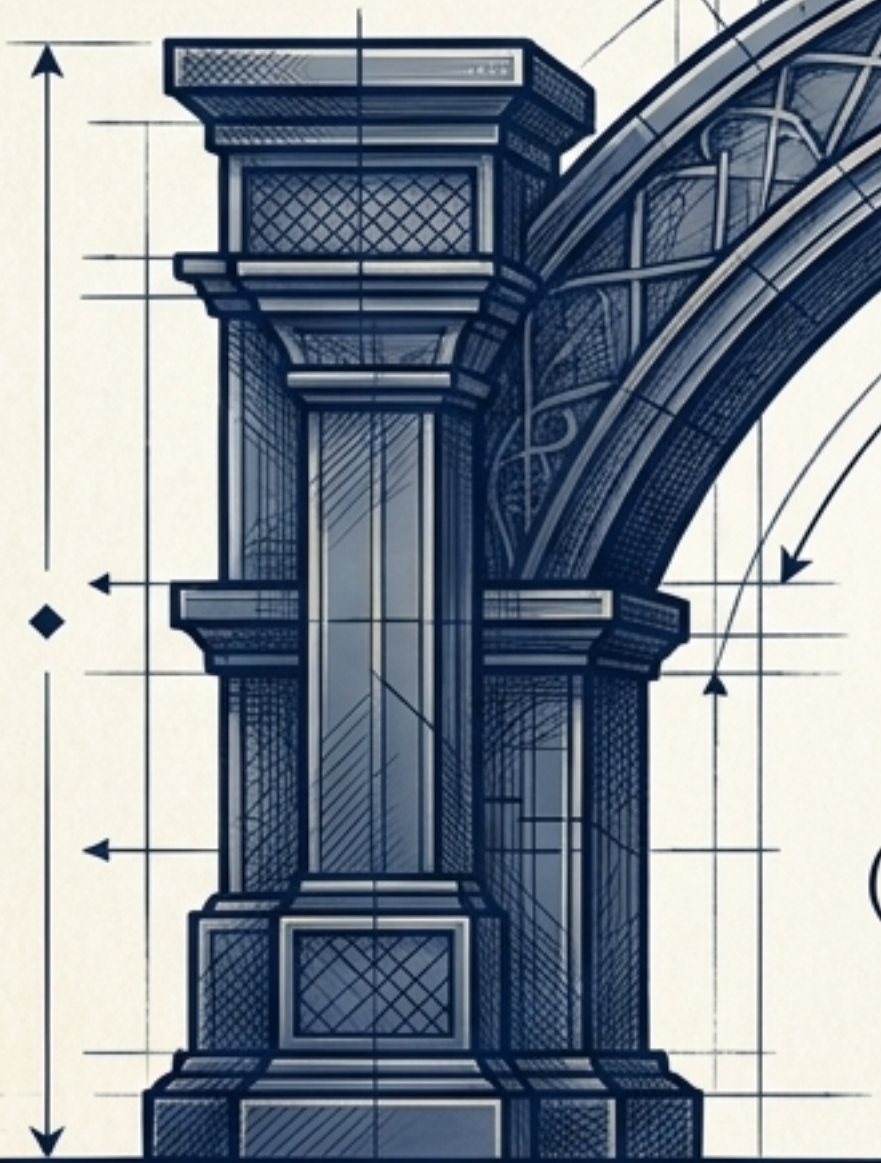
ייגר שהדותא – הפעם הראשונה בה
מופיעה ארמית בתורה היא בהסכם
בניין המשפחה בין יעקב ללבן.

אנו קוראים את הכתובה דווקא בארמית כי אנחנו לא מבינים אותה.
חוסר ההבנה מזכיר לנו: הנישואין הללו אינם רק התאמה של נתונים טכניים.
יש כאן כוח עליון, נשגב מבינתנו, שפועל בחופה (מה' אישה לאיש).

הגשר מעל החופה

נישואין (החומר)

הירידה למציאות היומיומית
(חדר ייחוד, המשך החיים).

קידושין (הרוח)

השלב השמימי, המופשט.
התקשרות נשמתית גלויה.

הכתובה

נקראת בדיוק **בתווק**.

מתרגמת את **האור** העצום של
הקידושין לתוך הכלים של הנישואין.
מורכבת מחיבור של **אידיאל** (ו' - תפארת)
ומציאות (ה' - מלכות) = **כתוב-ה**.

קריאת הכתובה מחדש

- ◆ קריאת הכתובה אינה הפסקת פרסומות, אינה טרחה לציבור ואינה מנהג בעלמא.
- ◆ זהו הרגע המדויק בו אנו עוצרים את רצף החתונה, מקשיבים לשפה עתיקה ובלתי מובנת, ומזרקים את זיכרון האידיאל השמימי אל תוך מסמך משפטי שיחזיק את הבית היומיומי.

דקה לפני שיורדים למציאות – תזכרו מאיפה התחלנו.
מהארמית, מהכתב, משתי הנשמות.

מה' אישה לאיש

הכתובה מחברת את תחילתה הרוחנית והנישגבת
והנשגבת של החופה למציאות המעשית של החיים.
דרך סוד הלשון הארמית, היא מטביעה חותם נצחי של
קדושה עליונה בתוך הבית המוקם בארץ.